

Brusel chce reformovať dovoz GMO

Európska komisia predstavila v stredu 22. apríla návrh reformy podmienok dovozu GMO na starý kontinent. Ak by bol návrh v tejto podobe prijatý Parlamentom a Radou, umožnil by členským štátom postaviť sa proti predaju na svojich územiach produktov obsahujúcich GMO, či už by boli určené na výživu ľudí alebo zvierat. A to aj v prípade ak by boli povolené na úrovni EÚ.

V súčasnosti sa do Európy môže dovážať 58 takýchto produktov bez toho, aby boli predmetom obmedzení na národnej úrovni. Väčšina z nich je určená na krmivárske účely, pretože platná povinnosť označovania de facto výrazne obmedzuje prítomnosť GMO v potravinách určených pre ľudí z dôvodu nedôvery spotrebiteľov voči nim.

Návrh reformy Komisie priamo nadväzuje na Smernicu 2015/412, ktorá nadobudla účinnosť začiatkom apríla a ktorá umožňuje členským štátom odmietnuť pestovanie GMO na svojom území i v prípade ak ich pestovanie je povolené na úrovni EÚ. Vytenis Andriukaitis, komisár zodpovedný za zdravotníctvo a bezpečnosť potravín, v tejto súvislosti prehlásil, že "EK takto reaguje na obavy početných občanov EÚ, ktoré našli svoju odozvu v stanoviskách vyjadrených ich národnými vládami".

Európsky systém povoľovania GMO, jeden z najobmedzujúcejších na svete, teoreticky nebude ovplyvnený touto novou reguláciou, ale navrhnuté zvýšenie flexibility je považované za regulačné sprísnenie.

Podľa predloženého návrhu Komisie, členské štáty, ktoré by si želali odstrániť zo svojho trhu niektoré GMO, budú musieť zdôvodniť svoje rozhodnutie v rámci možností poskytnutých platnými pravidlami Svetovej obchodnej organizácie (WTO), ale nebudú môcť argumentovať rizikami pre zdravie a životné prostredie, pretože tieto na úrovni EÚ posudzuje EFSA. Európska komisia presadila, že výsledky expertíz vykonanej EFSA nemôžu byť spochybnené zo strany národných sanitárnych úradov.

Zakázať GMO bez možnosti odvolávať sa na zdravotné alebo environmentálne riziká je ale veľmi problematické a manévrovací priestor členských štátov nedôverčivých voči GMO je veľmi malý (je zložitá si vôbec predstaviť, čím by mohli argumentovať), pretože v prípade nedostatočného zdôvodnenia hrozia závažné právne riziká. Podľa francúzskych poslancov EP za socialistov bude "každé rozhodnutie členského štátu týkajúce sa zákazu GMO na svojom území nielen spochybňované zo strany Európskeho súdneho dvoru, ale i orgánmi WTO".

Návrh Komisie má už dnes veľkú opozíciu a to zo strany mimovládnych organizácií, ale i zo strany zástupcov biotechnologického priemyslu a agrárneho sektoru. Zástupcovia európskeho agropotravinárskeho sektoru vyzývajú k odmietnutiu reformy, pričom poukazujú na veľkú závislosť živočíšnej výroby v EU na krmivách obsahujúcich GMO, ktorých základná surovina je dovážaná predovšetkým z amerického kontinentu. Je skutočnosťou, že návrh reformy nastoluje veľa otázok týkajúcich sa spôsobu akým by mohla byť zavedená do praxe. Problém spočíva najmä v tom, že na úrovni EÚ neexistuje špecifické označovanie produktov živočíšnej výroby, ktoré by informovalo, či predmetné zviera dostávalo alebo nedostávalo v krmive GMO: členský štát, ktorý by zakázal dovážať na svoje územie nejaké GMO by v skutočnosti trestal vlastných chovateľov, pretože títo by nemohli využiť marketingovú pridanú hodnotu formou označenia výrobku "krmené bez GMO".

Takéto etikety zatiaľ existujú najmä vo Francúzsku alebo v Nemecku, kde ich používanie umožňuje národná legislatíva.

Zdroj: Európska komisia a Le Monde 24. Apríl 2015